

مقایسه کیفیت زندگی در زوجهای متقاضی و غیر متقاضی طلاق

سارا حسینی نیا، دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهر قدس
دکتر مریم صحرانورد، استادیار گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهر قدس

چکیده

هدف اصلی پژوهش حاضر بررسی مقایسه ای کیفیت زندگی زوج های متقاضی و غیر متقاضی طلاق می باشد و روش تحقیق پیمایشی است. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه زوج های متقاضی طلاق (توافقی) است که به دادگاه های خانواده استان تهران مراجعه کرده اند و نیز کلیه زوج هایی که در استان تهران زندگی می کنند و تاکنون متقاضی طلاق نبوده اند و حجم نمونه با استفاده از فرمول برآورد حجم نمونه کوکران برابر ۱۵۶ نفر است که با استفاده از نمونه گیری در دسترس انتخاب شدند. برای جمع آوری داده ها پرسشنامه کیفیت زندگی SF-36 و روش آماری برای تجزیه و تحلیل داده ها میانگین، انحراف معیار، آزمون تی دو نمونه مستقل و ... می باشد. نتایج تحقیق نشان داد بین بعد جسمی کیفیت زندگی و بعد روانی کیفیت زوج های متقاضی و غیر متقاضی طلاق تفاوت معناداری وجود دارد و تمامی این تفاوت ها در سطح ۹۹ درصد تایید شدند، همچنین بین کیفیت زندگی زوج های متقاضی و غیر متقاضی طلاق تفاوت معناداری وجود دارد ($t = 4.09 \text{ sig} = 0.000$).

واژگان کلیدی: کیفیت زندگی، بعد جسمانی، بعد روانی، متقاضی و غیرمتقاضی طلاق

مقدمه

ازدواج مهمترین قرارداد زندگی هر فرد محسوب می شود (فرجاد، ۱۳۹۲). انسانها به دلایل مختلفی ازدواج میکنند در کنار تمایلات جنسی که از مسایل اولیه است، عشق، امنیت اقتصادی، محافظت، امنیت عاطفی، احساس آرامش و فرار از تنهایی نیز برخی از عواملی هستند که باعث گرایش به ازدواج می شوند (عسگری و همکاران، ۱۳۹۰). در حالی که طلاق یکی از آسیب های اجتماعی جامعه است که تمامی اقشار جامعه از جمله زنان و مردان و نهادهای دیگر به نوعی درگیر عوارض سوء طلاق هستند (یوسفی، ۱۳۹۰). عوامل متعددی در بروز طلاق موثر است که می توان به عوامل اقتصادی، اجتماعی، حقوقی، روان شناختی و عوامل تنش زای درونی و بیرونی اشاره کرد که در این بین عوامل فردی و روان شناختی از اهمیت ویژه ای برخوردار هستند (خوارزمی، ۱۳۸۴).

کیفیت زندگی چندین دهه است که بسیاری از مسایل اجتماعی اقتصادی، سیاسی سطوح مدیریت و برنامه ریزی محلی، ملی و بین المللی را تحت تاثیر قرار داده است (عظیمی، ۱۳۸۹). محاسن و تخمین کیفیت زندگی نیاز به بررسی و تعیین و تبیین یک سری شاخص یا معیار مناسب دارد (فرجی ملایی، ۱۳۸۹) کیفیت زندگی اغلب با استفاده از شاخص های عینی یا شاخصهای ذهنی و به ندرت با استفاده از هر دو شاخصهای اندازگیری می شود (رضوانی و همکاران، ۱۳۸۷).

کیفیت زندگی مفهومی است بسیار انتزاعی که نمی توان برای آن تعریف جامعی ارائه داد (بیاتی، ۱۳۸۹) و به طور کلی تعریف مفهومی آن چندان ساده نیست ولی بر حسب نیاز می توان برای آن تعاریف عملیاتی ارائه کرد (اورعی، ۱۳۹۱). کیفیت زندگی مفهومی چند بعدی و پیچیده دارد و در برگیرنده عوامل عینی و ذهنی است (امیدی، ۱۳۸۶) و اغلب به عنوان درک مشخصی از رضایت در زندگی، سلامت جسمی، سلامت اجتماعی و خانوادگی، امیدواری، آداب معاشرت و سلامت روانی است (مردانی حموله، شهرکی واحد، ۱۳۸۸). قرن هاست مردم به طور ذاتی به دنبال یک زندگی خوب و با کیفیت بوده اند (ادیب، ۱۳۹۲)، در این راستا برای بهبود شرایط زیستی خود سعی کرده اند تا از استعدادها و توانمندی های خود و ظرفیت های شخصی حداکثر بهره برداری را بنمایند (میرخان، ۱۳۹۰). از آنجا که تعارضات زناشویی و طلاق میتواند اختلال های روانی، افسردگی، اضطراب، مشکلات اجتماعی بشمار، رفتارهای تکانشی و ضد اجتماعی، عزت نفس پایین و روابط ناموفق مکرر را برای افراد درگیر در آن به وجود آورد (سید محمدی ۱۳۸۴). از این رو به مطالعه و بررسی نقش تعارضات زناشویی به ویژه طلاق بر روی کیفیت زندگی پرداخته ایم تا بتوان با انجام مداخلات لازم به افزایش کیفیت زندگی، تسریع بهبودی و در نهایت کاهش هزینه های معنوی

زوجین کمک کرد (یوسفی، ۱۳۹۰). با توجه به ادبیات بررسی شده در این پژوهش به بررسی تفاوت کیفیت زندگی در زوج های متقاضی و غیر متقاضی طلاق پرداخته شده است.

کیفیت زندگی زوج های متقاضی و غیر متقاضی طلاق

مفهوم «کیفیت زندگی» در اواخر دهه ۱۹۶۰ و اوایل دهه ۱۹۷۰ به عنوان بخشی از شاخص های زندگی اجتماعی پدیدار شد. کیفیت زندگی به مثابه هدف خط مشی اجتماعی و اقتصادی، دربرگیرنده تمام یا بخش عمده ای از حوزه های زندگی و زیر مجموعه های آن است و علاوه بر بهبود شرایط مادی و غیر مادی فرد، ارزش های جمعی از قبیل آزادی، عدالت و تضمین شرایط طبیعی زندگی برای نسل های حال و آینده را نیز در برمی گیرد (بیس واس، دینر، ۲۰۰۹ به نقل از یوسفی، ۱۳۹۰). یکی از رفتارهای اجتماعی انسان تشکیل خانواده و تلاش برای حفظ و بقای نوع خویش است (یوسفس لویه، ۱۳۸۷). با وجود اختلافات بسیار در آداب و رسوم جوامع گوناگون و تغییرات چشمگیر آنها در بیشتر زمان ها ازدواج یکی از مراسم منحصر به فردی است که همواره با بشر همراه بوده است (آزاد، ۱۳۸۷). تحقیقات نشان داده اند که ازدواج سالم یک پیش بینی کننده مهم از بهزیستی جسمانی، هیجانی و مالی برای افراد، خانواده ها و کودکان می باشد (محمدی، ۱۳۸۲)، تعارضات زناشویی و طلاق از عوامل مهمی هستند که بهداشت روان و در نتیجه کیفیت زندگی اعضای خانواده را به خطر می اندازد (مرادی و همکاران، ۱۳۹۲). در سال های اخیر تحقیقاتی برای توضیح این اصطلاح و تدبیر و رفتار با آن و به خصوص کیفیت زندگی مرتبط با سلامت، درون بافت طبی و پزشکی صورت گرفته است (یوسفی لویه، ۱۳۸۷). اما کیفیت زندگی، مفهومی گسترده تر از یک بحث صرفاً پزشکی است و می تواند در حوزه هایی همچون روانشناسی، جامعه شناسی و اقتصاد و مطالعات محیطی و منطقه ای نیز به کار برده شود (فرجی ملایی، ۱۳۸۹). با این وجود، هنوز تعریف قابل قبول جهانی برای این مفهوم صورت نگرفته است. زیرا بسیاری از محققان بر این باورند که کیفیت زندگی مفهومی چند وجهی، نسبی، متأثر از زمان، مکان، ارزش های فردی و اجتماعی است. با توجه به اینکه در رابطه با کیفیت زندگی تعاریف متعددی ارائه شده و چارچوب کلی و عمومی در رابطه با تعریف آن وجود ندارد، محققان مختلف به تناسب تخصص و زمینه کاری خود تعاریف متفاوتی از کیفیت زندگی ارائه داده اند که به برخی از آنها اشاره می شود: شرایط و نحوه ی زندگی در ادبیات علمی رایج با استفاده از مفهوم کیفیت زندگی مطرح شده است (بهمنی، ۱۳۸۳). شالوک (۱۹۹۴) کیفیت زندگی را درکی که فرد از زندگی خانوادگی و اجتماعی، شغل و میزان سلامتی خود به دست می آورد. شالوک کیفیت زندگی را ذهنی و ناشی از درک فرد از وضعیت عینی زندگی اش و درک رضایت دیگران می داند (امیدی، ۱۳۸۱). فلت (۱۹۹۱)

کیفیت زندگی را به شکل خشنودی توصیف کرد، به نظر وی سنجش خشنودی افراد از طریق بررسی تجربه آنها درباره میزان دستیابی به آمال و آرزوهایشان انجام پذیر است و بر همین اساس، این تجربه ممکن است برای افراد دیگر همان معنی و مفهوم را نداشته باشد (به نقل از عظیمی، ۱۳۸۹). عبدالله پور و دیگران (۱۳۸۹) به بررسی کیفیت زندگی و عوامل موثر بر آن در کارکنان ادارات دولتی شهرستان بوکان سال ۱۳۸۸ پرداختند نتایج مطالعه نشان داد عوامل تاثیر گذار در هر حیطه به ترتیب سطح تحصیلات و وجود بیماری در بعد سلامت جسمانی، وضعیت استخدامی در بعد سلامت روان، وضعیت منزل مسکونی و تعداد سوابق شغلی در بعد سلامت محیط و وضعیت تاهل در بعد سلامت اجتماعی بود. براتی و یزدان پناه شاه آبادی (۱۳۹۰) به پژوهش درباره ارتباط مفهومی سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی در محیط شهری پرداختند، نتایج کلی بررسی که با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون به دست آمده، نشان دهنده ارتباط معنی دار و قابل قبول این دو مفهوم در سطح می باشد (ادیب، ۱۳۹۲). عسکری و موسوی (۱۳۸۹) به مقایسه کارکرد خانواده، کیفیت زندگی، خستگی روانی و نگرانی در میان همسران کارکنان مرد اقماری و روز کار شرکت نفت پرداختند، نتایج نشان دهنده نمرات بالاتر در همسران کارمندان مرد روزکار نسبت به گروه همسران کارکنان اقماری مرد از نظر کیفیت زندگی بود. نتایج پژوهش حریری، میرزایی، جهرمی و مکانی (۱۳۸۸) با عنوان چگونگی وضعیت کیفیت زندگی شهروندان شهر جدید پردیس ۱۳۸۸ نشان داد، میانگین نمره کیفیت زندگی جامعه مورد مطالعه برابر با ۱۹/۷۹ برآورد شده است و میانگین هر یک از ابعاد چهارگانه عبارتند از؛ سلامت جسمانی ۲۰/۲۶، سلامت روانی ۱۹/۷، سلامت روابط اجتماعی ۲۶/۲ و سلامت محیطی برابر با ۱۳/۰۳. احمدی و همکاران در سال ۱۳۸۷ در بررسی کیفیت زندگی زناشویی بیان کردند که کیفیت زندگی مفهومی چند وجهی، نسبی، متاثر از زمان و مکان و ارزش های فردی و اجتماعی است و دارای ابعاد عینی، ذهنی، بیرونی و درونی است، کیفیت زندگی مفهومی انتزاعی است. یکی از حیطه های بزرگ کیفیت زندگی، کیفیت زندگی زناشویی است. کیفیت زناشویی یک مفهوم پویا است و شامل روابط اعضای خانواده در خلال زمان می شود. در این مقاله تعاریف کیفیت زندگی از دیدگاه های مختلف، ابعاد آن، عوامل موثر و شیوه های بهبود آن و سپس کیفیت زندگی زناشویی و عوامل موثر بر آن بررسی شده است.

هدف تحقیق

مقایسه کیفیت زندگی زوج های متقاضی و غیر متقاضی طلاق

فرضیه های تحقیق

۱. بین بعد جسمانی کیفیت زندگی زوج های متقاضی و غیر متقاضی طلاق تفاوت معناداری وجود دارد.
۲. بین بعد روانی کیفیت زندگی زوج های متقاضی و غیر متقاضی طلاق تفاوت معناداری وجود دارد.

روش تحقیق

در این پژوهش جامعه آماری شامل تمامی زوجین متقاضی طلاق و کلیه افرادی که هرگز برای طلاق به دادگاه و مراکز مشاوره مراجعه نکرده اند می باشد. نمونه آماری شامل ۳۹ زوج (۳۹ زن و ۳۹ مرد) متقاضی طلاق توافقی و ۳۹ زوج (۳۹ زن و ۳۹ مرد) غیر متقاضی طلاق می باشند. روش نمونه گیری این ۱۵۶ نفر روش نمونه گیری در دسترس می باشد. برای جمع آوری اطلاعات از دو روش: کتابخانه ای (مطالعه کتاب، مقالات و تحقیقات گوناگون) استفاده شده است و همچنین روش میدانی با استفاده از پرسشنامه SF-36 استفاده شده است پرسشنامه SF-36 ابزار عمومی سنجش کیفیت زندگی است که شامل ۳۶ سوال در دو بعد اصلی جسمی و روانی است.

یافته های پژوهش

در این تحقیق با استفاده از نرم افزار SPSS داده ها در دو سطح توصیفی و استنباطی بررسی شد برای توصیف داده ها از میانگین، انحراف معیار، در صد فراوانی و آماره مد استفاده و برای بررسی نرمال بودن داده ها از آزمون کلموگروف - اسمیرنف استفاده شده است و نیز برای بررسی تفاوت بین متغیرها از آزمون تی دو نمونه مستقل بهره گرفته شده است. پرسش نامه تهیه شده پس از تکمیل توسط افراد نمونه کد گذاری شده و در نرم افزار آماری SPSS جهت تجزیه و تحلیل وارد شده اند. در ابتدا به توصیفی از نمونه های مورد بررسی بر اساس متغیرهای زمینه ای (سن، وضعیت تاهل، سطح تحصیلات و ...) پرداخته شده است. بدین ترتیب با استفاده از جداول توصیفی به ارائه برخی از نتایج توصیفی همراه با آماره های لازم پرداخته پس از آن به تحلیل دو متغیره با استفاده از آماره های مقتضی پرداخته شده است تحلیل توصیفی داده ها. ۱-جنسیت

در جدول ۱ فراوانی و درصد فراوانی جنسیت پاسخ گویان آمده است.

جدول ۱ توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب جنسیت

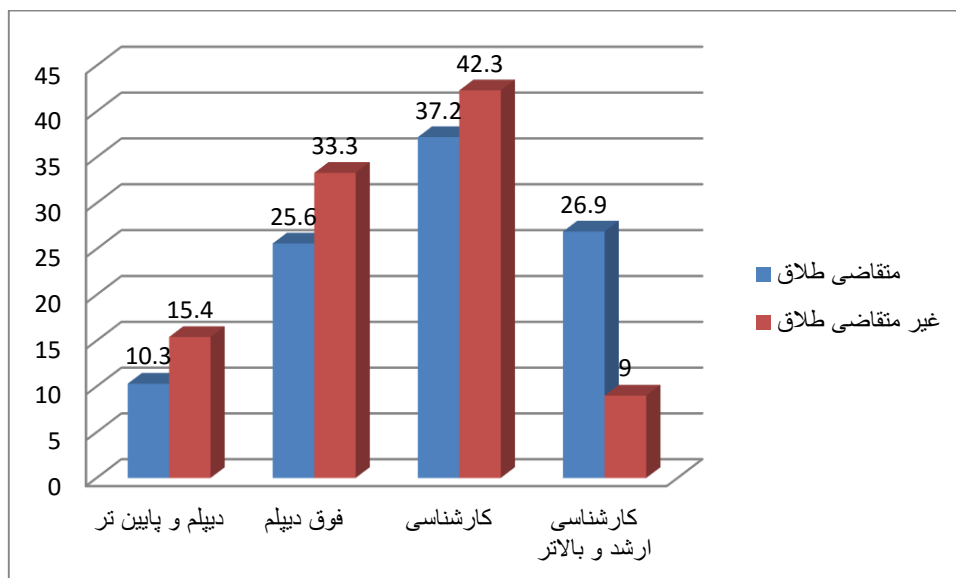
جنس پاسخگویان	فراوانی	درصد
مرد	۷۸	۵۰,۵
زن	۷۸	۵۰,۵
کل	۱۵۶	۱۰۰,۰

همان گونه که در جدول ۱، مشاهده می شود از کل پاسخ گویان (۱۵۶ نفر) تعداد ۷۸ نفر یعنی ۵۰,۵ درصد مرد و تعداد ۷۸ نفر یعنی ۵۰ درصد زن بوده اند. آماره محاسبه شده برای این متغیر با توجه به سطح سنجش آن (اسمی) مد می باشد، نمودار ۱، توزیع نمونه انتخابی از پاسخ گویان را بر اساس جنسیت نشان می دهد.

جدول ۲ توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان تحصیلات

میزان تحصیلات		مفاضی طلاق		غیر متقاضی	
میزان تحصیلات	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی
دیپلم و پایین تر	۸	۱۰,۳	۱۲	۱۵,۴	
فوق دیپلم	۲۰	۲۵,۶	۲۶	۳۳,۳	
کارشناسی	۲۹	۳۷,۲	۳۳	۴۲,۳	
کارشناسی ارشد و بالاتر	۲۱	۲۶,۹	۷	۹,۰	
کل	۷۸	۱۰۰	۷۸	۱۰۰	

همان گونه که در جدول ۲ مشاهده می شود، از کل پاسخگویان متقاضی طلاق میزان تحصیلات ۱۰,۳ درصد آن ها دیپلم و پایین تر بوده است، ۲۵,۶ درصد کاردانی، ۳۷,۵ درصد کارشناسی بوده و ۲۶,۹ درصد میزان تحصیلات آن ها کارشناسی ارشد و بالاتر بوده است. از کل پاسخگویان غیر متقاضی طلاق میزان تحصیلات ۱۵,۴ درصد آن ها دیپلم و پایین تر بوده است، ۳۳,۳ درصد کاردانی، ۴۲,۳ درصد کارشناسی بوده و ۹ درصد میزان تحصیلات آن ها کارشناسی ارشد و بالاتر بوده است

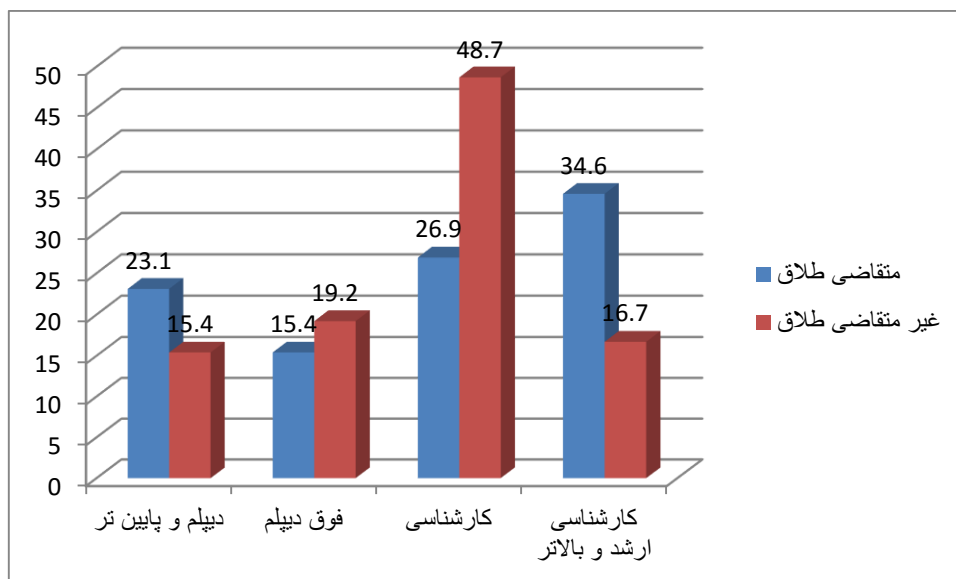

نمودار ۱ توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان تحصیلات

جدول ۳ توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان تحصیلات همسر

میزان تحصیلات	متقاضی طلاق		غیر متقاضی	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
دیپلم و پایین تر	۱۸	۲۳.۱	۱۲	۱۵.۴
فوق دیپلم	۱۲	۱۵.۴	۱۵	۱۹.۲
کارشناسی	۲۱	۲۶.۹	۳۸	۴۸.۷
کارشناسی ارشد و بالاتر	۲۷	۳۴.۶	۱۳	۱۶.۷
کل	۷۸	۱۰۰	۷۸	۱۰۰

همان گونه که در جدول ۳ مشاهده می شود، از کل پاسخگویان متقاضی طلاق میزان تحصیلات همسر ۲۳،۱ درصد آن ها دیپلم و پایین تر بوده است، ۱۵،۴ درصد کاردانی، ۲۶،۹ درصد کارشناسی و ۳۴،۶ درصد میزان تحصیلات آن ها کارشناسی ارشد و بالاتر بوده است. از کل پاسخگویان غیر متقاضی طلاق میزان تحصیلات همسر ۱۵،۴ درصد آن ها دیپلم و پایین تر بوده است، ۱۹،۲ درصد کاردانی، ۴۸،۷ درصد کارشناسی بوده و ۱۶،۷ درصد میزان تحصیلات آن ها کارشناسی ارشد و بالاتر بوده است.

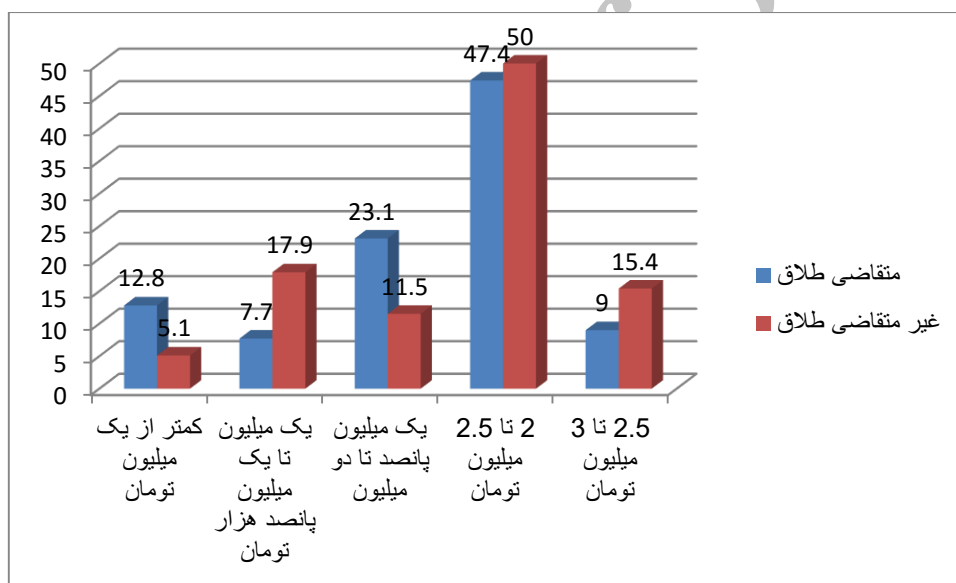
نمودار ۲ توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان تحصیلات همسر

جدول ۴ توزیع فراوانی و درصدی پاسخ گویان بر حسب میزان درآمد

غیر متقاضی		متقاضی طلاق		
درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۵.۱	۴	۱۲.۸	۱۰	کمتر از یک میلیون تومان
۱۷.۹	۱۴	۷.۷	۶	یک میلیون تا یک میلیون پانصد هزار تومان
۱۱.۵	۹	۲۳.۱	۱۸	یک میلیون پانصد تا دو میلیون
۵۰.۰	۳۹	۴۷.۴	۳۷	۲ تا ۲,۵ میلیون تومان
۱۵.۴	۱۲	۹.۰	۷	۲,۵ تا ۳ میلیون تومان
۱۰۰	۷۸	۱۰۰	۷۸	کل

با توجه به جدول ۴، از کل پاسخ گویان متقاضی طلاق، ۱۲,۸ درصد میزان درآمد خانواده آنها کمتر از یک میلیون تومان بوده است، ۷,۷ درصد بین یک میلیون تا یک میلیون و پانصد هزار تومان، ۲۳,۱ درصد دارای درآمد بین یک میلیون پانصد هزار تومان تا دو میلیون تومان، ۴۷,۴ درصد ۲ تا ۲,۵ میلیون تومان و ۹ درصد میزان درآمد ماهیانه آنها ۲,۵ تا ۳ میلیون تومان در ماه بوده است. پاسخ گویان غیر متقاضی طلاق، ۵,۱ درصد میزان درآمد خانواده آنها کمتر از یک میلیون تومان بوده است، ۱۷,۹ درصد بین یک میلیون تا یک میلیون و پانصد هزار تومان، ۱۱,۵ درصد دارای درآمد بین یک میلیون پانصد هزار تومان تا دو میلیون تومان، ۵۰ درصد ۲ تا ۲,۵ میلیون تومان و ۱۵,۴ درصد میزان درآمد ماهیانه آنها ۲,۵ تا ۳ میلیون تومان در ماه بوده است.

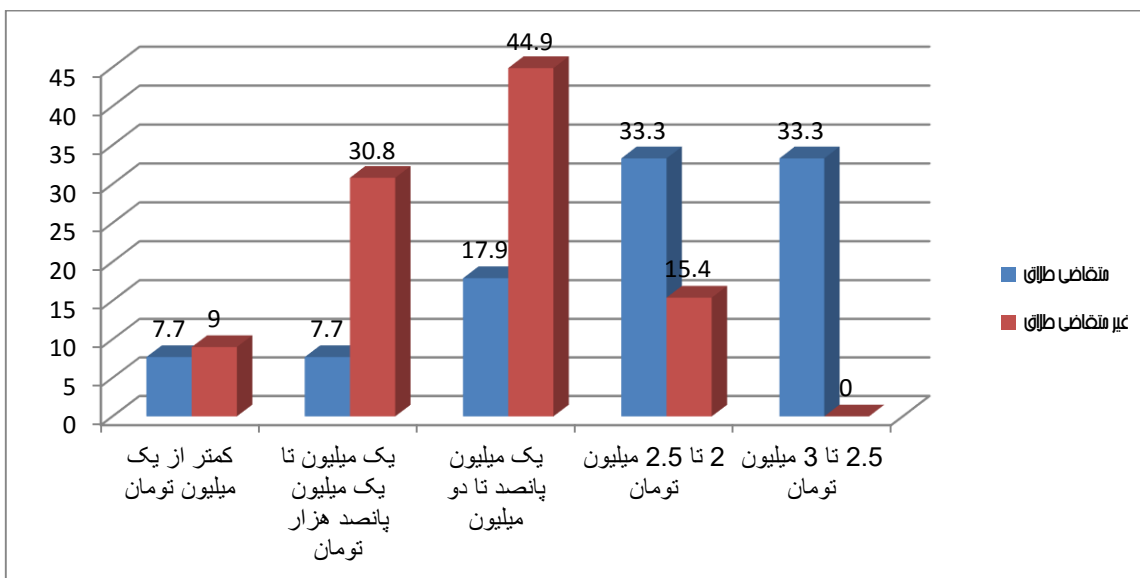

نمودار ۳ توزیع فراوانی و درصدی پاسخ گویان بر حسب میزان درآمد

جدول ۵ توزیع فراوانی و درصدی پاسخ گویان بر حسب میزان هزینه ماهیانه

غیر متقاضی		متقاضی طلاق		
درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۹.۰	۷	۷.۷	۶	کمتر از یک میلیون تومان
۳۰.۸	۲۴	۷.۷	۶	یک میلیون تا یک میلیون پانصد هزار تومان
۴۴.۹	۳۵	۱۷.۹	۱۴	یک میلیون پانصد تا دو میلیون
۱۵.۴	۱۲	۳۳.۳	۲۶	۲ تا ۲,۵ میلیون تومان
۰	۰	۳۳.۳	۲۶	۲,۵ تا ۳ میلیون تومان
۱۰۰	۷۸	۱۰۰	۷۸	کل

با توجه به جدول ۵، از کل پاسخ گویان متقاضی طلاق، ۷,۷ درصد میزان هزینه خانواده آنها کمتر از یک میلیون تومان بوده است، ۷,۷ درصد بین یک میلیون تا یک میلیون و پانصد هزار تومان، ۱۷,۹ درصد دارای هزینه بین یک میلیون پانصد هزار تومان تا دو میلیون تومان، ۳۳,۳ درصد ۲ تا ۲,۵ میلیون تومان و ۳۳,۳ درصد میزان هزینه ماهیانه آنها ۲,۵ تا ۳ میلیون تومان در ماه بوده است. پاسخ گویان غیر متقاضی طلاق، ۹ درصد میزان هزینه خانواده آنها کمتر از یک میلیون تومان بوده است، ۳۰,۸ درصد بین یک میلیون تا یک میلیون و پانصد هزار تومان، ۴۴,۹ درصد دارای درآمد بین یک میلیون پانصد هزار تومان تا دو میلیون تومان، ۱۵,۴ درصد میزان هزینه ماهیانه آنها ۲ تا ۲,۵ میلیون تومان در ماه بوده است.

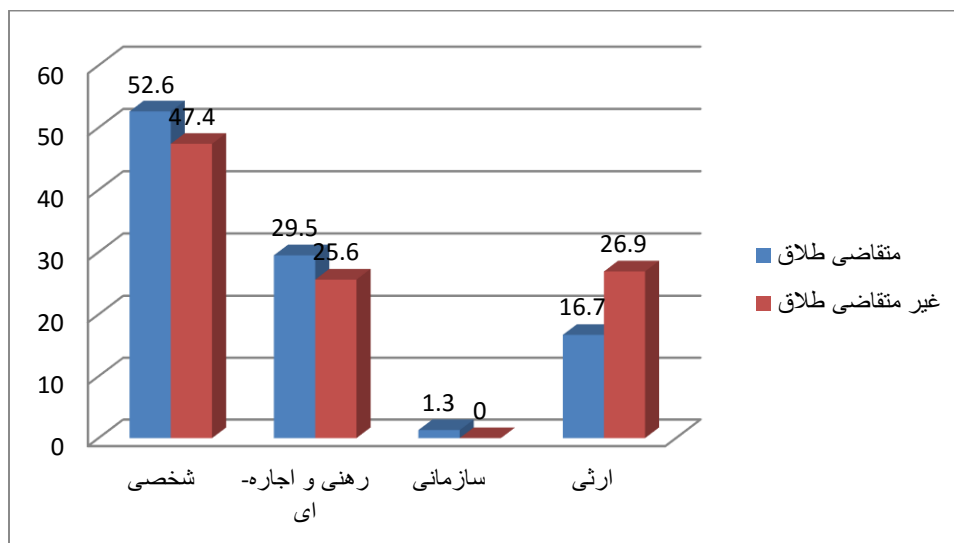

نمودار ۴ توزیع فراوانی و درصدی پاسخ گویان بر حسب میزان هزینه ماهیانه

جدول ۶ توزیع فراوانی و درصدی پاسخ گویان بر حسب محل سکونت

غیر متقاضی		متقاضی طلاق		
درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۴۷.۴	۳۷	۵۲.۶	۴۱	شخصی
۲۵.۶	۲۰	۲۹.۵	۲۳	رهنی و اجاره‌ای
۰	۰	۱.۳	۱	سازمانی
۲۶.۹	۲۱	۱۶.۷	۱۳	ارثی
۱۰۰	۷۸	۱۰۰	۷۸	کل

با توجه به جدول ۶ از کل پاسخ گویان متقاضی طلاق، ۴۱ نفر یعنی ۵۲،۶ درصد وضعیت مسکن آنها شخصی بوده، ۲۳ نفر یعنی ۲۹،۵ درصد رهنی، ۱ نفر یعنی ۱،۳ درصد وضعیت مسکن آنها سازمانی بوده، ۱۳ نفر یعنی ۱۶،۷ درصد وضعیت مسکن آنها ارثی بوده است. از کل پاسخ گویان غیر متقاضی طلاق، ۳۷ نفر یعنی ۴۷،۴ درصد وضعیت مسکن آنها شخصی بوده، ۲۰ نفر یعنی ۲۵،۲ درصد رهنی، ۲۱ نفر یعنی ۲۶،۹ درصد وضعیت مسکن آنها ارثی بوده است.

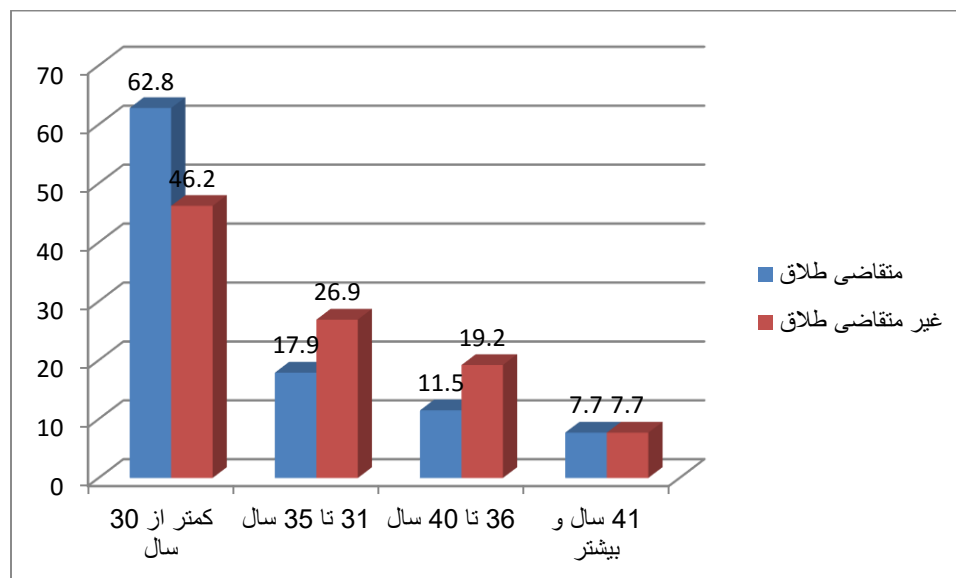

نمودار ۵ توزیع فراوانی و درصدی پاسخ گویان بر حسب محل سکونت

جدول ۷ توزیع فراوانی پاسخ گویان بر حسب سن

غیر متقاضی		متقاضی طلاق		سن
درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۴۶.۲	۳۶	۶۲.۸	۴۹	کمتر از ۳۰ سال
۲۶.۹	۲۱	۱۷.۹	۱۴	۳۱ تا ۳۵ سال
۱۹.۲	۱۵	۱۱.۵	۹	۳۶ تا ۴۰ سال
۷.۷	۶	۷.۷	۶	۴۱ سال و بیشتر
۱۰۰	۷۸	۱۰۰	۷۸	کل

با توجه به جدول ۷، از کل پاسخ گویان متقاضی طلاق، ۶۲٫۸ درصد سن آنها کمتر از ۳۰، ۱۷٫۹ درصد بین ۳۱ تا ۳۵ سال، ۱۱٫۵ درصد بین ۳۶ تا ۴۰ سال و تنها ۷٫۷ درصد سن آنها بالاتر از ۴۱ سال بوده است. از کل پاسخ گویان غیر متقاضی طلاق، ۴۶٫۲ درصد سن آنها کمتر از ۳۰، ۲۶٫۹ درصد بین ۳۱ تا ۳۵ سال، ۱۹٫۲ درصد بین ۳۶ تا ۴۰ سال و تنها ۷٫۷ درصد سن آنها بالاتر از ۴۱ سال بوده است.

نمودار ۶ توزیع فراوانی پاسخ گویان بر حسب سن

جدول ۹ میانگین و انحراف معیار پاسخگویان در ابعاد کیفیت زندگی

غیر متقاضی		متقاضی طلاق		
انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	
۲۸,۴۲	۱۰۶,۴۰	۲۶,۱۶	۸۸,۴۹	کیفیت زندگی
۱۷,۸۶	۵۶,۹۶	۱۷,۳۱	۴۶,۹۵	بعد روانی
۱۱,۵۶	۴۹,۴۴	۱۰,۱۴	۴۱,۵۴	بعد جسمی

با توجه به جدول ۹، میانگین نمرات کیفیت زندگی در بین متقاضیان طلاق ۸۸,۴۹ و انحراف معیار آن ۲۶,۱۶ بوده است، میانگین بعد روانی کیفیت زندگی ۴۶,۹۵ و انحراف معیار آن ۱۷,۳۱ و میانگین بعد جسمی کیفیت زندگی ۴۱,۵۴ و انحراف معیار آن ۱۰,۱۴ بوده است.

میانگین نمرات کیفیت زندگی در بین غیر متقاضیان طلاق ۱۰۶,۴۰ و انحراف معیار آن ۲۸,۴۲ بوده است، میانگین بعد روانی کیفیت زندگی ۵۶,۹۶ و انحراف معیار آن ۱۷,۸۶ و میانگین بعد جسمی کیفیت زندگی ۴۹,۴۴ و انحراف معیار آن ۱۱,۵۶ بوده است.

جدول ۱۰ نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف^۱ برای متغیرهای اصلی

جدول ۴-۱۰ نتایج آزمون K-S برای متغیرهای اصلی

نتیجه	سطح معنی داری (Sig)	مقادیر آماره Z در آزمون K-S	
تأیید نرمال بودن	۰,۴۳۱	۰,۶۲۴	کیفیت زندگی
تأیید نرمال بودن	۰,۲۵۸	۱,۳۴	بعد روانی
تأیید نرمال بودن	۰,۲۱۴	۲,۱۷	بعد جسمی

طبق نتایج جدول ۱۰ مشخص می شود که مقادیر معنی داری آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای تمام متغیرهای اصلی، از میزان سطح خطا (در این تحقیق، ۵ درصد) بیشتر است. بنابراین فرض صفر (H_0) مبنی بر نرمال بودن توزیع متغیرها در سطح خطای ۵ درصد تأیید می شود. در آزمون K-S، فرض صفر (H_0) بیان می کند که بین توزیع مشاهده شده (توزیع داده ها) و توزیع مورد انتظار (در اینجا توزیع نرمال) تفاوت معنی داری وجود ندارد.

فرضیه اول؛ بین بعد جسمی کیفیت زندگی زوج های متقاضی و غیر متقاضی طلاق تفاوت معناداری وجود دارد. جدول ۱۰ میانگین بعد جسمی کیفیت زندگی در بین زوجین مقتضایان طلاق برابر ۴۶,۹۴ و انحراف معیار آن ۱۷,۳۰ بوده است، اما میانگین این متغیر برای زوجین غیر متقاضی طلاق برابر ۵۶,۹۶ بوده و انحراف معیار آن برابر ۱۷,۸۵ بوده است، با توجه به میزان معناداری آزمون لوین که بزرگتر از ۰,۰۵ است از فرض برابری واریانس ها استفاده شده است و با توجه به این فرض، مقدار آزمون t به دست آمده برای این دو گروه برابر ۳,۵۵- و سطح معناداری به دست آمده برابر با ۰,۰۰۰ بوده است، با توجه به میزان معناداری به دست آمده که کوچکتر از ۰,۰۱ است، فرضیه صفر ابطال شده و فرضیه ۱ تأیید می شود، بنابراین بین بعد جسمی کیفیت زندگی زوج های متقاضی و غیر متقاضی طلاق تفاوت معناداری وجود دارد، لذا فرضیه اول تأیید می شود.

¹ Kolmogorov-Smirnov (K-S)

جدول شماره ۱۱، شاخص‌های آزمون t مربوط به مقایسه میانگین بعد جسمی کیفیت زندگی زوج‌های متقاضی و غیر متقاضی طلاق

آزمون t برای یکسان میانگین‌ها			آزمون لیونر برای یکسانی واریانس‌ها		انحراف معیار	میانگین	تعداد	شاخص گروه‌ها
میزان معناداری	درجه آزادی	مقدار t محاسبه شده	سطح معنی‌دار بودن	F				
۰/۰۰۱	۱۵۴	-۳,۵۵	۰,۷۵۳	۰,۰۹۹	۱۷,۳۰	۴۶,۹۴	۷۸	متقاضی طلاق
					۱۷,۸۵	۵۶,۹۶	۷۸	غیر متقاضی طلاق

فرضیه دوم؛ بین بعد روانی کیفیت زندگی زوج‌های متقاضی و غیر متقاضی طلاق تفاوت معناداری وجود دارد. جدول ۱۱ میانگین بعد روانی کیفیت زندگی در بین زوجین مقتضایان طلاق برابر ۴۶,۹۴ و انحراف معیار آن ۱۷,۳۰ بوده است، اما میانگین این متغیر برای زوجین غیر متقاضی طلاق برابر ۵۶,۹۶ بوده و انحراف معیار آن برابر ۱۷,۸۵ بوده است، با توجه به میزان معناداری آزمون لوین که بزرگتر از ۰,۰۵ است از فرض برابری واریانس‌ها استفاده شده است و با توجه به این فرض، مقدار آزمون t به دست آمده برای این دو گروه برابر ۳,۵۵- و سطح معناداری به دست آمده برابر با ۰,۰۰۱ بوده است، با توجه به میزان معناداری به دست آمده که کوچکتر از ۰,۰۱ است، فرضیه صفر ابطال شده و فرضیه ۱ تایید می‌شود، بنابراین بین بعد روانی کیفیت زندگی زوج‌های متقاضی و غیر متقاضی طلاق تفاوت معناداری وجود دارد، لذا فرضیه دوم تایید می‌شود.

جدول شماره ۱۲، شاخص های آزمون t مربوط به مقایسه میانگین بعد روانی کیفیت زندگی زوج های متقاضی و غیر متقاضی طلاق

آزمون t برای یکسان میانگین ها			آزمون لیونر برای یکسانی واریانس ها		انحراف معیار	میانگین	تعداد	شاخص گروهها
میزان معناداری	درجه آزادی	مقدار t محاسبه شده	سطح معنی دار بودن	F				
۰/۰۰۱	۱۵۴	-۴,۵۳	۰,۰۹۷	۲,۷۸	۱۰,۱۳	۴۱,۵۳	۷۸	متقاضی طلاق
					۱۱,۵۵	۴۹,۴۳	۷۸	غیر متقاضی طلاق

تفسیر و نتایج پژوهش

نتایج تجزیه و تحلیل داده های پژوهش نشان داد از کل پاسخ گویان، ۵۰ درصد مرد و ۵۰ درصد زن بوده اند، از کل پاسخ گویان متقاضی طلاق میزان تحصیلات ۱۰,۳ درصد آن ها دیپلم و پایین تر بوده است و ۳۷,۵ درصد کارشناسی بوده است. از کل پاسخ گویان غیر متقاضی طلاق میزان تحصیلات همسر ۱۵,۴ درصد آن ها دیپلم و پایین تر بوده است، ۴۸,۷ درصد کارشناسی بوده است، میزان درآمد متقاضی طلاق، ۷,۷ درصد بین یک میلیون تا یک میلیون و پانصد هزار تومان، ۴۷,۴ درصد ۲ تا ۲,۵ میلیون تومان در ماه بوده است. میزان درآمد غیر متقاضی طلاق، ۵,۱ درصد میزان درآمد خانواده آنها کمتر از یک میلیون تومان بوده است و ۵۰ درصد ۲ تا ۲,۵ میلیون تومان و ۱۵,۴ درصد میزان درآمد ماهیانه آنها ۲,۵ تا ۳ میلیون تومان در ماه بوده است، از کل پاسخ گویان متقاضی طلاق، ۷,۷ درصد میزان هزینه خانواده آنها کمتر از یک میلیون تومان بوده است، ۳۳,۳ درصد ۲ تا ۲,۵ میلیون تومان و ۳۳,۳ درصد میزان هزینه ماهیانه آنها ۲,۵ تا ۳ میلیون تومان در ماه بوده است. از پاسخ گویان غیر متقاضی طلاق، ۳۰,۸ درصد بین یک میلیون تا یک میلیون و پانصد هزار تومان، ۴۴,۹ درصد دارای درآمد بین یک میلیون پانصد هزار تومان تا دو میلیون تومان بوده است، محل سکونت ۵۲,۶ درصد از متقاضیان طلاق و ۴۷,۴ درصد غیر متقاضی طلاق شخصی بوده است. از کل پاسخ گویان متقاضی طلاق، ۶۲,۸ درصد سن آنها کمتر از ۳۰ و تنها ۷,۷ درصد سن آنها بالاتر از ۴۱ سال بوده است. از کل پاسخ گویان غیر متقاضی طلاق، ۴۶,۲ درصد سن آنها کمتر از ۳۰، ۲۶,۹ درصد بین ۳۱ تا ۳۵ سال و تنها ۷,۷ درصد سن آنها بالاتر از ۴۱ سال بوده است.

آزمون فرضیه اول نشان داد بین بعد جسمی کیفیت زندگی زوج های متقاضی و غیر متقاضی طلاق تفاوت معناداری وجود دارد ($t = -3.55$ sig = 0.000)، یافته های برآمده از تحقیق نشانگر آن است که کیفیت زندگی زوجین

متقاضی طلاق از زوجین غیر متقاضی طلاق پایین تر است. این یافته با نتایج تحقیقات (کافی و همکاران، ۲۰۰۶؛ ترنت و همکاران، ۲۰۰۲ به نقل از نیلفروشان و همکاران، ۱۳۸۵) و همچنین پهلوانی و همکاران (۱۳۸۱) هم خوان است (به نقل از ادیب، ۱۳۹۲). از آنجایی که طلاق بحرانی دانسته شده که فشارهای عمده و مزمنی را بر زندگی افراد وارد می کند می تواند کیفیت زندگی زوجین متقاضی طلاق را نیز تحت تأثیر قرار داده باشد (مرادی و همکاران، ۱۳۹۲).

نتایج آزمون فرضیه دوم نشان داد بین بعد روانی کیفیت زندگی زوج های متقاضی و غیر متقاضی طلاق تفاوت معناداری وجود دارد ($t = -4.53 \text{ sig} = 0.000$)، در تبیین این یافته می توان گفت که زوجین متقاضی طلاق از نظر عاطفی روانی در وضعیت دشوارتری به سر برده و از زندگی خود لذت کمتری می برند. به طور کلی تحقیقات نیز نشان داده اند که طلاق برای مردان و زنان تجربه ای مخرب و دردناک است بطوری که این افراد احساس ناامیدی، درماندگی و خشم بیشتری را نسبت به همتهای غیر متقاضی طلاق خود نشان می دهند و بیش از سایرین در معرض ابتلا به بیماری های عاطفی - روانی، افسردگی، اضطراب، اعتماد به نفس پایین و نارضایتی هستند (فرجاد، ۱۳۹۲)، این یافته همسو با نتایج حریرچی و همکاران (۱۳۸۸) است که نشان دادند وضعیت تاهل تأثیر مستقیم بر کیفیت زندگی افراد دارد.

بنابراین نتایج آزمون فرضیه ها نشان داد که بین کیفیت زندگی زوج های متقاضی و غیر متقاضی طلاق تفاوت معناداری وجود دارد ($t = 4.09 \text{ sig} = 0.000$)، در تبیین این یافته می توان گفت که تعارضات زناشویی و طلاق از عوامل مهمی هستند که بهداشت روان و در نتیجه کیفیت زندگی اعضای خانواده را به خطر می اندازند (مرادی و همکاران، ۱۳۹۲). عوامل خطر ساز کیفیت زندگی را می توان تحت دو عنوان کلی عوامل درون فردی (خصوصیات شخصیتی، افکار و اعتقادات بنیادی و عوامل ارثی)، و عوامل بیرونی (تجارب منفی خانوادگی، فقدان مهارت ها، یادگیری های نامناسب و عوامل فرهنگی اجتماعی) تقسیم نمود (مرادی و یوسفی، ۱۳۹۲)، این عوامل اگر به صورت منفی و ناسازگار باشند، می توانند کیفیت زندگی فرد را به خطر اندازند و اگر به صورت سازگارانه و مثبت در فرد و زندگی وجود داشته باشند، کیفیت زندگی را بهبود می بخشد، زوج های در آستانه طلاق به دلیل تعارضات بالا و افکار هیجانات منفی ای که دارند، کیفیت زندگی نامناسبی داشته و رضایتشان از زندگی پایین می باشد. نتایج پژوهش عبدالله پور (۱۳۸۹) نشان داد متاهل بودن تأثیر مثبتی بر کیفیت زندگی زنان شهر اصفهان دارد.

فهرست منابع

۱. ادیب، محمد حسین (۱۳۹۲)، جامعه شناسی ایران، نشر هشت بهشت (اصفهان).
۲. آزاد حسین، (۱۳۸۷) سلامت روان از دیدگاه ایس، فصلنامه اصول بهداشت روانی، شماره چهارم.
۳. امیدی، رضا (۱۳۸۶)، کیفیت زندگی در برنامه های توسعه در ایران، رساله کارشناسی ارشد، دانشکده علوم اجتماعی تهران.
۴. اورعی، غلامرضا (۱۳۹۱)، بررسی مسائل اجتماعی ایران، انتشارات خوشه.
۵. بهمنی، بهمن، تمدنی، مجتبی، عسگری، مجید (۱۳۸۳). بررسی کیفیت زندگی و رابطه آن با نگرش دینی و عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد جنوب تهران. فصلنامه طب و تزکیه، سال سیزدهم، شماره ۵۳.
۶. بیاتی، ابراهیم. (۱۳۸۹). بررسی عوامل موثر در ایجاد اختلافات زنان و مردان متأهل که منجر به مراجعه به دادگاه های خاص می گردد، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس.
۷. بیرامی، منصور (۱۳۸۷)، خانواده و آسیب شناسی آن، انتشارات آیدین.
۸. حریرچی، امیر محمود، میرزایی، خلیل، جهرمی و مکانی، اعظم (۱۳۸۸). چگونگی وضعیت کیفیت زندگی شهروندان شهر جدید پردیس ۱۳۸۸. فصلنامه ی پژوهش اجتماعی، سال دوم، شماره چهارم.
۹. حریرچی، امیر محمود، میرزایی، خلیل، جهرمی و مکانی، اعظم (۱۳۸۸). چگونگی وضعیت کیفیت زندگی شهروندان شهر جدید پردیس ۱۳۸۸. فصلنامه ی پژوهش اجتماعی، سال دوم، شماره چهارم.

۱۰. حقیقتیان، منصور (۱۳۹۳). عوامل اجتماعی موثر بر کیفیت زندگی زنان شهر اصفهان. مجله مطالعات توسعه اجتماعی ایران، سال ششم. شماره دوم.
۱۱. خوارزمی، ش (۱۳۸۴). کیفیت زندگی و الزامات عصر دیجیتال در ایران (۱). قابل دسترس در سایت www.Journalist.ir/htm
۱۲. عبدالله پور، ابراهیم و دیگران (۱۳۸۹) کیفیت زندگی و عوامل موثر بر آن در کارکنان ادارات دولتی شهرستان بوکان، سال ۱۳۸۸. مجله پزشکی ارومیه، دوره بیست و دوم، شماره اول، ص ۴۷ - ۴۰.
۱۳. عسکری، پرویز، موسوی، آزاده (۱۳۸۹). مقایسه کارکرد خانواده، کیفیت زندگی، خستگی روانی و نگرانی در میان همسران کارکنان مرد اقماری و روز کار شرکت نفت. یافته های نو در روان شناسی سال پنجم. شماره ۱۷.
۱۴. عظیمی، آزاده (۱۳۸۹)، ابعاد و شاخص های کیفیت زندگی شهری، ماهنامه شوراها، شماره ۵۵
۱۵. فرجاد، محمد حسین (۱۳۹۲)، آسیب شناسی اجتماعی و ستیزه های خانوادگی و طلاق، نشر منصوری.
۱۶. فرجی ملایی، امین (۱۳۸۹)، تحلیل شاخص های کیفیت زندگی شهری و برنامه ریزی برای بهبود آن، موردی شهر بابل، پایان نامه کارشناسی ارشد رشته جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه تهران.
۱۷. محمدی، نوراله (۱۳۸۲). رابطه سبک های حل مسئله با سلامت عمومی. مجله روان شناسی، شماره ۳۲.
۱۸. مرادی، امید، اسمعیلی، معصومه، شفیع آبادی، عبدالله، کیامنش، علیرضا (۱۳۹۲). ماهنامه علمی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه - سال هفدهم، شماره پنجم.

۱۹. مردانی حموله، مرجان، شهرکی واحد، عزیز(۱۳۸۹). ارتباط سلامت روانی و کیفیت زندگی در بیماران

سرطانی. مجله علمی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد. دوره ۱۸، شماره ۲.

۲۰. میرخانی، س م(۱۳۷۸). مبانی توان بخشی. انتشارات سازمان بهزیستی و توان بخشی.

۲۱. نجات(۱۳۸۷) به بررسی کیفیت زندگی و اندازه گیری آن. مجله تخصصی اپیدمیولوژی ایران؛ دوره ۴، شماره ۲.

۲۲. نیلفروشان، پریسا و همکاران(۱۳۸۵). مقایسه کیفیت زندگی و ابعاد مختلف آن در زنان بارور و نابارور. دو فصلنامه تحقیقات علوم رفتاری /دوره ۶، شماره ۱ و ۲.

۲۳. ویلیام، جی، گود(۱۳۸۸)، خانواده و جامعه، ویدا ناصحی، نگاه ترجمه و نشر کتاب.

۲۴. یوسفی لویه، مجید(۱۳۸۷)، مداخله های روان شناختی در مورد کودکان با نیازهای ویژه تعلیم و تربیت استثنایی، شماره ۸۵ و ۸۴

۲۵. یوسفی، ن(۱۳۹۰). مقایسه اثربخشی دو رویکرد خانواده درمانی مبتنی بر طرحواره درمانی و نظام عاطفی

بوون بر طرحواره های ناسازگار اولیه در مراجعان متقاضی طلاق شهر سقز. اصول بهداشت روان، ۱۳(۴)،

۳۵۶-۷۳

1. Amato, P.R., & Rogers, S.J. (1997). *A longitudinal study of marital problems and subsequent divorce*. Journal of Marriage and the family, 59, 612-624.
2. Amato, Paul R. (۲۰۱۰). "Children of Divorce in the 1990s". Journal of Family Psychology. Vol. 15, No.
3. Felce, D., and Perry, J (1995), "Quality of Life: Its Definitions and Measurement", Research in Developmental Disabilities, No 16: 51-74.

A quality of life comparison in divorce seeking and non-seeking couples

Abstract

The main objective of this study was to make a comparative examination of quality of life in divorce seeking and non-seeking couples, the method used in this research is a verification. The statistical society includes all divorce seeking couples (agreement) who referred to Tehran Province's family court and have pending cases and also all couples who live in Tehran and have not asked for divorce yet and have not gone to clinics to receive marital counseling. A sample using Cochran's sample size formula was 156 people who were selected by available sampling. Tools for data collection, quality of life questionnaire SF-36, justifiability of questionnaire using formal credit and stability calculated by Cronbach's alpha that the obtained alpha value for the quality of life questionnaire was 0.749. Data analysis was done by using SPSS21 software. The results showed that there are significant differences between physical and mental dimensions of quality of life in divorce applicant couples and non- applicant couples and all of these differences were confirmed at the level of 99%. Also, between quality of life in divorce applicant couples and non applicant couples there are significant differences ($t= 4.09$ sig= 0.000).